

FIMA-VRIJEDNOSNICE d.o.o., UPITNIK - TEST PRIKLADNOSTI

Financijski instrumenti definirani člankom 3. Zakona o tržištu kapitala su: prenosivi vrijednosni papiri, instrumenti tržišta novca, jedinice u subjektima za zajednička ulaganja i izvedenice. Kompleksnim financijskim instrumentima smatraju se strukturirani vrijednosni papiri (kao što su primjerice certifikati) i izvedenice. S obzirom da je trgovanje kompleksnim financijskim instrumentima u pravilu povezano s većim stupnjem rizika, podrazumijeva i obvezu investicijskog društva na izradu procjene prikladnosti usluge odnosno financijskog instrumenta za pojedinog klijenta molimo Vas da pročitate tekst koji slijedi.

I. DEFINICIJE

a) **IZVEDENICE:** osnovne kategorije izvedenica su opcije (options), budućnosnice (futures), zamjene (swaps), kamatni unaprijedni ugovori (forward rate agreements) i bilo koji drugi izvedeni financijski instrumenti koji se odnose na vrijednosne papire, robe, valute, kamatne stope ili prinose te drugi izvedeni financijski instrumenti, financijski indeksi ili financijske mjere koje se mogu namiriti fizički ili u novcu.

Opcije su pismeni ugovori kojima njihov izdavatelj daje pravo, ali ne i obvezu na kupnju i/ili prodaju određenog paketa vrijednosnih papira ili druge imovine u određenom trenutku i kroz određeno vrijeme, po unaprijed utvrđenoj cijeni. Samo u slučaju izvršenja opcije javlja se obveza prodavatelja da proda ili kupi paket vrijednosnih papira koji je predmetom opcije. Opcije se smatraju standardiziranim financijskim instrumentima za koje namiru rade klirinške kuće i s kojima se trguje na sekundarnim tržištima.

Budućnosnice (futures ugovori) su „standardizirani“ ugovori kojima dvije strane dogovaraju terminsku transakciju određene robe. Termin „roba“ ne mora se nužno odnositi na klasičan pojam robe, već predmet transakcije mogu biti i vrijednosni papiri, npr. državne obveznice, trezorski zapisi, indeksi ili valute. To što je ugovor standardiziran znači da se odnosi na robu točno određenih specifikacija (količina, gustoća), njime se trguje na burzi (postoji sekundarno tržište) i predmet je regulative tj. kod isteka ugovora može se zatražiti fizička isporuka robe ili namira razlike između ugovorene cijene i cijene na dan isteka ugovora (netting); postoji jamstvo klirinške kuće za izvršenje namire.

Zamjene (swap) su ugovori kojima dvije strane dogovaraju zamjenu imovine određenih karakteristika za neku drugu imovinu u vlasništvu suprotne strane. Nema novčanih tokova. Postoji npr. share wrap (zamjena dionica), kamatni swap (zamjena kamatnih stopa), currency swap (zamjena valute).

Forwardi su ugovori kojima dvije strane dogovaraju kupoprodaju određenog instrumenta koji će biti isporučen na točno određen dan u budućnosti po unaprijed dogovorenoj (poznatoj) cijeni. Za razliku od futures ugovora, nisu standardizirani i njima se ne trguje na uređenim tržištima. Više o karakteristikama pojedinih izvedenica možete pronaći u Općim uvjetima poslovanja FIMA-VRIJEDNOSNICA d.o.o., koji su dostupni u poslovnim prostorijama društva te na internetskoj stranici <http://www.fima-vrijednosnice.hr/default.aspx?id=117229>.

b) **CERTIFIKATI:** Certifikate klasificiramo kao strukturirane financijske instrumente čija je vrijednost vezana za vrijednost nekog drugog ili više vrijednosnih papira ili imovine (underlying) te čija cijena ovisi o kretanju cijene tog temeljnog instrumenta. Temeljni instrumenti mogu biti: burzovni indeksi, dionice, košarice dionica, valute, plemeniti metali (npr. zlato, srebro i dr.), energenti (npr. nafta, električna energija, plin i dr.), roba (npr. pšenica, kukuruz, kakao, kava, šećer i dr.) i dr. Na taj način ulagatelju postaje dostupno ulaganje u vrste imovine u koje inače nije jednostavno, a ponekad je i nemoguće ulagati. S pravnog gledišta certifikati su dužnički vrijednosni papiri izdani od strane financijskih institucija te se u bilanci izdavatelja vode kao obveza (dug), što znači da su kupci certifikata izloženi kreditnom riziku izdavatelja, kao što je primjerice rizik od stečaja.

Zato se u praksi kao izdavatelji certifikata u pravilu javljaju banke koje imaju dobar kreditni rejting, na što treba obratiti pozornost. Certifikati su slobodno prenosivi te se njima, kao i dionicama i obveznicama trguje na burzi. Pri dospijeću certifikata ili u određenim vremenskim intervalima, što ovisi o vrsti certifikata, kupci certifikata imaju pravo na isplatu u novcu ili na isporuku temeljnog instrumenta (najčešće dionica), sukladno uvjetima navedenim od strane izdavatelja prilikom izdavanja certifikata. Certifikati se mogu izdati s unaprijed definiranim dospijećem ili bez dospijeća (eng. *open-end certificates*). Važno je napomenuti da u slučaju kada je temeljni instrument dionica ili košarica dionica, kupac certifikata nema prava koja proizlaze iz dionica, odnosno nema pravo na isplatu dividende. Također, u slučaju Indeksnog certifikata ulagatelji u iste nemaju pravo na isplatu dividende.

Strukturirani vrijednosni papiri mogu se podijeliti u dvije osnovne skupine: a) investicijski certifikati (bez financijske poluge), kao što su npr.: Indeksni certifikati, Bonusni certifikati, Diskontni certifikati, Ekspresni certifikati i b) strukturirani vrijednosni papiri s financijskom polugom, kao što su npr. Turbo certifikati i Varanti.

II. RIZICI

Više o rizicima ulaganja u izvedenice, u odnosu na pojedinu kategoriju izvedenica možete pronaći u Općim uvjetima poslovanja FIMA Vrijednosnica d.o.o., koji su dostupni u poslovnim prostorijama društva te na internetskoj stranici <http://www.fima-vrijednosnice.hr/default.aspx?id=117229>.

Informiramo potencijalne ulagatelje da niže navedeni rizici ne predstavljaju i jedine rizike povezane sa certifikatima, već samo one koji se smatraju najznačajnijima i za koje smo svjesni da trenutno postoje. **Kreditni rizik (rizik izdavatelja)** predstavlja rizik da izdavatelj neće moći iskupiti certifikate pri dospijeću. Što izdavatelj ima bolji kreditni rejting, manji je kreditni rizik. **Tržišni rizik** predstavlja rizik da se cijena temeljnog instrumenta neće kretati u skladu s očekivanjem ulagatelja. Npr. ako cijena temeljnog instrumenta kod Turbo certifikata dotakne ili premaši graničnu cijenu, certifikat prestaje postojati, a ulagatelj ostvaruje gubitak. Moguć je i gubitak cijelog iznosa uloženog novca, ovisno o uvjetima definiranim od strane izdavatelja prilikom izdavanja certifikata. **Rizik valutnog tečaja** odnosi se na certifikate kod kojih je cijena temeljnog instrumenta izražena u stranoj valuti. **Rizik prijevremenog iskupa** - za sve vrste certifikata izdavatelj zadržava pravo prijevremenog iskupa certifikata. Informacija o mogućnosti prijevremenog iskupa certifikata uobičajeno je navedena u dokumentaciji priloženoj prilikom izdavanja certifikata od strane izdavatelja. Prilikom prijevremenog iskupa certifikata ulagatelj će svoja prava koja proizlaze iz certifikata ostvariti u trenutku prije očekivanog datuma dospijeća. U najgorem slučaju, ulagatelj može izgubiti i cijeli iznos uloženog kapitala, ovisno o vrsti certifikata.

TEST PRIKLADNOSTI - PITANJA

Ispunjavanjem ovog upitnika klijent daje investicijskom društvu podatke o svom znanju i iskustvu na području investicija o određenim vrstama ponuđenih ili zatraženih proizvoda ili usluga, te će društvo na temelju danih odgovora pokušati procijeniti ima li klijent dovoljno znanja i iskustva da bi mogao razumjeti rizike koje uključuje određena investicija i upozoriti klijenta (u standardiziranom obliku, putem ovog upitnika) ukoliko bi iz rezultata testiranja proizlazilo da traženi odnosno ponuđeni proizvod ili usluga za klijenta nisu prikladni. Test prikladnosti reguliran je odredbom članka 69. Zakona o tržištu kapitala (ZTK), te predstavlja obvezu investicijskog društva prije pružanja usluga različitih od investicijskog savjetovanja ili upravljanja portfeljem, pri čemu test nije potrebno provoditi ukoliko su ispunjeni uvjeti iz članka 71. ZTK-a. Također, klijent se upozorava da smisao ovog testa nije procijeniti da li određena investicija odgovara ulagačkom profilu klijenta niti se temeljem istog izrađuje ulagački profil.

Ukoliko klijent investicijskom društvu uskrati sve ili samo neke podatke o svom znanju i iskustvu iz ovog upitnika, ovim putem se upozorava da društvo nije u mogućnosti utvrditi jesu li određene investicijske usluge ili proizvodi za klijenta prikladni. Potpisom ovog upitnika klijent potvrđuje da je svjestan rizika koji za njega mogu proizaći zbog izostanka obavijesti o eventualnoj neprikladnosti proizvoda odnosno usluge, te svojim potpisom potvrđuje da ih je spreman preuzeti.

1. Opći podaci

Ime i prezime:

Adresa:

Zvanje:

Trenutno/prethodno zanimanje:

OIB:

2. Pitanja vezana uz ulagačko iskustvo i poznavanje tržišta kapitala

2.1. Vrsta usluga, transakcija i financijskih instrumenata poznatih klijentu

1. Da li su Vam poznati neki od instrumenata koje uključuje pojam financijski instrumenti? DA NE
2. Da li Vam je poznat pojam strukturirani vrijednosni papiri i njihove karakteristike? DA NE
3. Da li Vam je poznat pojam izvedenice i da li znate koje vrste izvedenica postoje? DA NE
4. Da li Vam je poznat pojam financijske poluge i da li razumijete njezino značenje? DA NE
5. Da li ste u okviru općih uvjeta poslovanja FIMA-VRIJEDNOSNICA i ovog upitnika utvrdili specifične rizike povezane s Vašim ulaganjem i da li iste razumijete? DA NE
6. Da li ste upoznati sa svim troškovima investicijskog društva i/ili trećih strana koji nastaju ili mogu nastati vezano uz traženu investiciju? DA NE
7. Da li su Vam poznate usluge investicijskog društva kao što su kupnja i prodaja financijskih instrumenata po nalogu, margin krediti, upravljanje portfeljem financijskih instrumenata, investicijsko savjetovanje? DA NE
8. Da li razumijete da u odnosu na prinose pojedinih financijskih instrumenata izračuni koji se odnose na prethodno razdoblje i prošli prinos nisu pouzdani pokazatelji budućih rezultata? DA NE
9. Da li razumijete da financijski instrumenti u određenom trenutku mogu biti nelikvidni što u znatnoj mjeri može utjecati na mogućnost da unovčite vaše ulaganje u iste? DA NE
10. Ako je željena investicija denominirana u stranoj valuti da li ste upoznati s činjenicom da je ista u značajnoj mjeri podložna promjeni tečaja odnosno da je cjelokupna investicija podložna i tečajnom riziku? DA NE

2.2. Volumen, priroda i učestalost transakcija s financijskim instrumentima i razdoblje u kojima su iste izvršene.

1. Da li ste već do sada investirali u bilo koji od financijskih instrumenata na tržištu kapitala? DA NE
2. Da li imate iskustva u trgovanju vrijednosnim papirima i/ili strukturiranim vrijednosnim papirima? DA NE
3. Da li vaše iskustvo u trgovanju dionicama i/ili strukturiranim financijskim instrumentima iznosi barem 3 godine? DA NE
4. Da li ste u proteklih godinu dana izvršili barem 10 transakcijama dionicama ili drugim financijskim instrumentima? DA NE
5. Da li volumen Vaše prosječne transakcije dionicama iznosi barem 10.000,00 kn? DA NE
6. Da li bi sebe opisali kao aktivnog ulagača na tržištu kapitala i da li pratite vijesti vezane uz tržišta kapitala? DA NE
7. Da li bi sebe opisali kao investitora koji je sklon k preuzimanju rizika? DA NE

Sve podatke o znanju i iskustvu dobivene u ovom upitniku društvo će smatrati vjerodostojnima.

Ako je Vaš odgovor na neko od pitanja pod 2.1. ili 2.2. negativan može se smatrati da usluga trgovanja strukturiranim vrijednosnim papirima, kao i izvedenicama za Vas nije prikladna te Vas molimo da još jednom razmislite o traženoj investiciji i prije eventualnog poduzimanja iste proučite sve rizike s kojima može biti povezana radi čega možete kontaktirati i brokera odnosno investicijskog savjetnika u FIMA-VRIJEDNOSNICAMA d.o.o. Ako pak želite nastaviti s traženom investicijom bez obzira na ovo upozorenje isto možete potvrditi svojim potpisom na ovom upitniku.

U _____, dana _____

(potpis klijenta)